

MESINIK

MESINDUSE INFOLEHT

nr 4 (78), august 2013

 EML
EESTI MESINIKE LIIT

ESIMEHE VEERG

Mesindussuvi on lõppemas ja meesaak saab enamikul mesinikest augusti lõpuks salve. Kui kevadel muserdasid paljusid mesinikke üsna suured talvekaod, siis meesuvi on pakkunud mõnevõrra rõõmsamaid elamusi. Hooajale saab lõpliku hinnangu anda kuu või paari pärast. Aga enamikus mesilates on mesilaspered kogunud korraliku keskmise või kohati väga hea meesaagi. Samas võib nendes mesilates, mida talv väga tugevasti räsib, olla saak paraku kesisem. Nüüd on mesiniku jaoks tähtis mesilaspered võimalikult tugevate ja tervetena valmis seada, et mesila läbi talve hästi kevadesse jõuaks.

Seljataha jääval suvel oli taas mitmeid juhtumeid, kus taimekaitsetöõdega tehti mesilastele häda ning mesinikud pidid kahju kannatama. On selge, et kui suur osa lennumesilasi mürgistuse tõttu põllule jääb või taru ette kuhjana sureb, kaotab mesinik olulise osa meesaagist. Halvemal juhul võivad mürgist nektarit või õietolmu tarvitanud mesilaspered kogunisti hukkuda ja sel juhul kaotab mesinik juba osa oma n.-õ. tootmisvahenditest.

Kahjuks jäävad taimekaitsetöõde tõttu tekkinud mesilaste hukkumised mesinike jaoks enamasti lahenduseta. Väga harvad on need juhtumid, kus süüdlane selgub ja vabatahtlikult mesinikule kahjud hüvitab. Sageli ilmuvad surnud mesilaste hunnikud tarude ette alles mõni aeg pärast põldude pritsimist. Mesilased käivad korjel kuni paari-kolme kilomeetri kaugusel ja mesinik ei pruugi märgata ega teada kaugematel põldudel tehtud prit-

simistöödest. Seega ei oska taimekaitseinspektorile sageli ka öelda, millist põllumeest tuleks kontrollida. Aga ilma mesiniku näpunäiteta on peaaegu võimatu inspektorit süüdlase otsingutele saada. Ja isegi siis, kui süüdlane-

Foto: Urmas Mikk

põllumees on välja selgitatud, ei saa inspektor sundida teda mesinikule kahjusid hüvitama.

Mesilasperede hukkumise või nõrgenemise tõttu tekkivate kahjude teema on tegelikkuses oluliselt laiem, kui vaid taimekaitsetöõdega seonduvalt. Mesilaspered võivad lisaks hukkuda talvel erinevatel põhjustel või ohtlike mesilashaiguste tõttu. Mesilaspered on hukkunud ja tarud hävinud ka kulupõlengutes või vandalismi tulemusena. Kuidas mesinikul oleks võimalik saada varalise kahju eest hüvi-

tist, kui otsest süüdlast ei ole või teda ei leita või süüdlane ei kavatsegi kahju hüvitada?

Üks võimalusi oleks mesilasperede kindlustamine ja kahjude korral kindlustushüvitise saamine. Põllumajanduses rakendatakse ka riigipoolset kindlustustoetust, mis hüvitaks osaliselt kindlustusmakse kulud. Kahjuks ei ole Eestis ühtki kindlustusfirmat, kes oleks nõus mesilaid kindlustama. Mõnes suurriigis, näiteks Saksamaal, on mesinikel võimalik kindlustada oma mesilad erinevate riskide vastu kollektiivselt läbi mesinike liidu. Sealjuures makstakse kindlustuse eest lisamaksu, mille suurus on kindlasti väiksem, kui kindlustusmakse individuaalse kindlustuslepingu korral. Eestis ei ole see lahendus kahjuks rakendatav.

Teiseks võimaluseks mesilasperede hukkumisest tekkivate kahjude hüvitamiseks oleks Eestis vastava hüvitusefondi loomine. Selle fondi täitumise eest peaksid hoolitsema kõik huvitatud osapooled. Et hüvitada mesilastele ja teistele kasulikele putukatele ohtlike taimekaitsevahendite kasutamisest tekkida võivaid kahjusid, võiks nende vahendite maaletoojad maksta hüvitusefondi teatud summa. Selline kahjuhüvitamise vorm oleks analoogiline liikluskindlustuse ja liikluskindlustusfondi toimimisega. Teatud summa hüvitusefondi võiks maksta ka riik, seda eelkõige talvekahjude, sealhulgas rähnide ja nugi- te rüüstest tekkivate kahjude hüvitamiseks. Sellesse fondi peaksid osamaksu tasuma ka

kahjukindlustust soovivad mesinikud ise.

Võib arvata, et sellise hüvitusefondi loomise mõte leiab paljude ametiasutuste – ja kindlasti ka taimekaitsevahendite maaletoojate – poolt tugevat vastuseisu. Lisaks

tuleks selle fondi rakendamisel hästi läbi töötada otsuste ja kaudsete kahjude hindamise põhimõtted ja kord. Aga idee poolest võiks selline hüvitusefond aidata lahendada praegust olukorda, kus mesilasperede hävimisest või olu-

lisest nõrgenemisest tekkiva kahju eest hüvitise saamine on mesinikule praktiliselt võimatu. Pangem seljad vastamisi ja mõelgem üheskoos, et parima lahenduseni jõuda.

Aleksander Kilk

TEGEVJUHT TEAVITAB

11.-14. juulil toimus õppereis Karjala-Soomes

Hakkan tasapisi harjuma sellega, et mesinikud on inimesed, kes "algul ei saa vedama ja pärast ei saa pidama". Jaanipäeva paiku oli mul tunne, et sellesuvine Soome reis oli liiast. Käisime ju eelmisel aastal samuti seal, kuigi teistes mesilates, seetõttu tundus huvi olevat leige. Registreerunud vaid paarikümne ringis, kuid minul tehtud miinimumelarve ikkagi 30-le inimesele. Aga jaanipäeva pidustused said mööda ja imede-ime, meie grupis oli jälle 40 inimest. Viimane osaleja ärkas alles paar päeva enne sõitu, et tuleks võimalust kasutada ja kaasa sõita. Seekord oli osalejaid ka väljaspool liikmeskonda.

Sõit õnnestus, osalejad jäid rahule. Seda võib lugeda tagasisidelehtedelt ja kuulnud aruteludest. Käisime soome suurmesiniku Juhani Vaara juures, Haminas külas harrastusmesinikul Markku Ylakasel ja tema abikaasal. Mikkelis ootas meid mahemesinik Hannu Lappalainen ja Helsingis linnamesinikud. Kuna sõit oli 4-päevane, siis ei olnud kiiret tormamist ja aega jäi uudistada nii Karjala ilusat loodust kui ka kultuuriväärtusi. Kustumatu mulje jättis kõigile Imatra kose võimas veemäng ja ainulaadsed olid ka

Lappeenranta liivaskulptuurid. Ning enamik meie bussis olijatest läbis esmakordselt 7 kilomeetri pikkust Punkaharju järvedevahelist teed ja nägi Kerimäel üht suurimat puukirikut. Kuidas sõit täpsemalt kulges, sellest saate meie kodulehel lugeda Tõnu Hiimäe pikemast reisikirjeldusest: <http://www.mesinike-liit.ee/category/reisid/>

19. juulil toimus EMLi I suvepäev Koerus

Ohh, kuidas ma sellele üritusele eelneval ajal ikka tõsiselt pabistasin: kuidas see õnnestub, kas tuleb ikka osalejaid rohkem kui meie tegevmeeskond, kas osalejatele meeldib jne. jne. jne. Aitäh positiivse toetuse eest juhatare liikmetele Aleksandrile ja Annale, kes suutsid mind ikka optimistlikul lainel hoida.

Nüüd võib öelda – tehtud! Kas hästi või halvasti, sellele saavad hinnangu anda osalejad. Osales ligi 60 inimest. Arvestades meie liikmeskonda tervikuna, pole see muidugi suur arv, aga kindlasti ei olnud päev – reede ja tööpäev – kõige õnnestunud valik. Kuid selle päeva valimisel lähtusime asjaolust, et järgmisel päeval oli Koerus vabariiklik teabepäev, ja nii sai vähemalt osa mesinikke "kaks kärbest ühe hoobiga". Ka ilmataat ei olnud meiega eriti ühel meelel, sest

Foto: Urmas Mikk

Kuum suvi on lõppemas. Ma loodan, et olete kõik rahul: nii puhkusega, oma suviste töödega ja meevurritamisega. Mina olen küll rahul, kuigi puhkust pole veel olnud, aga ma ei plaaninudki sel suvel puhata. Mina olen rahul ka oma suviste töödega, sest meeldivaid üllatusi oli palju. Meevurritamisest ma ei räägi, sest seda tööd ma ei oska teha ja õnneks pole selleks ka vajadust.

Jagan teiega muljeid, mis on tulnud EMLi suvistest sündmustest, ja edastan uut infot selle kohta, mis kohe-kohe teoksil.

Alustan järjekorras sündmustest, mis toimunud alates eelmise lehe ilmumisest.

Meie lahke võõrustaja Leedus Sigitas Uselis. Foto: Urmas Mikk

täpselt lipuheiskamise tsere-moonial hakkas uus sajuhoog ja üldrivistus tuli teha varikatuse all. Sellest hoolimata heiskasid Aasta Mesinikud 2012 Olvi ja Jüri Lugus lipumasti EMLi lipu ja suvepäev võis alata. Avakõne oli juhatuses esimehelt Aleksandrilt ja sõna võtsid veel Eha Metsallik, August Rapp, Ülo Lippa, Maire Valtin. Aga et kõik osalejad oleksid ikka tegevusse haaratud, oli õhtupoolikul põhirõhk töögruppidele, mis tegutsesid "avatud kohviku meetodil". See tähendab seda, et kõik said osaleda kõikidel püstitatud teemade aruteludel. Seda, mida ja kuidas arutleti, kajastas suvepäeval viibinud „Maalehe“ ajakirjanik Viio Aitsam nii "Maalehe" paberväljaandes kui ka veebilehel. Suvepäeva kokkuvõtteid saab lugeda ka meie kodulehelt www.mesinikeliit.ee

Kuna osalejad kuulusid väga erinevasse vanusegruppi ja ilma ei soosinud, jätsime sportlikud tegevused ära ja toimus vaid mesindusalane viktoriin. Selle võitsid Mart Kullamaa (vaideldamatu I koht) ja Maire Valtin (paar punkti vähem), kes said autasuks köidetud "Mesinikud", alates ilmumise algusest kuni aastani 2012.

Ja siis oligi aeg asuda vorsti ja kana grillima ning omavahel tähtsat juttu ajama – ikka maast ja ilmast ning sekka ka mesindusest. Külma ja vihma eest said soovijad end ka kuumas saunas turgutamas käia.

Loodame, et suvepäevadest saab traditsioon. Osalejatele jäi mälestuseks I suvepäevaliste särk, mida kõik kandsid sel õhtul ja osad ka järgmisel päeval.

Liikmetelt ootan kindlasti soovitusi, millal-kus-kuidas teha

järgmisel aastal meie suvepäev.

2.-4. augustil käisime Leedu mesindusfestivalil

Mesindusfestival toimus Leedus juba 37. aastat. Leedus on 40 kohalikku mesindusorganisatsiooni ja, nagu eesti mesinike suur sõber Sigitas Uselis ütleb: eestlased on 41. Ta oli väga palju vaeva näinud, et meil ei oleks igav ja me ikka rahule jääksime. Algas kasvõi see sellest, et meie toitlustamise kohad olid valitud väga kaunites palktaredes-söögikohtades ja söök ise oli maitsev. Külastatavad mesilad olid huvitavad ja rahvas kuulas pakutavat infot huviga. Majutustingimused ei vastanud küll kõigi ootustele, aga olgem ausad, mitu tundi me siis seal majutuskohas üldse kokku olime?

Me läksime ju festivalipidus-

tustele. Ja kes tahab viriseda, see leiab selleks alati põhjuse.

Festivali korraldab igal aastal erinev organisatsioon, ja seetõttu on see ka iga kord omanäoline. Sel aastal ei olnud see nii suurejooneline kui eelmisel aastal, aga ikka oli tore. EMLi esindus käis kohal juba kuuendat korda ja päris paljud meie hulgast on osalenud sellel korduvalt. Kui me eelmisel aastal muretsesime EMLile lipu, siis selleks aastaks saime ka suure kandevimpli, mis meeldis kõigile ja oli suureks pildistamise objektiks. See paistis oma erksate värvidega tõesti kaugele. Lisaks lipule-vimplile oli meil kaasas ka mesimummist maskott, kes reisis meil bussi tagumisel istmel, ning kuuma päikese eest katsid meie päid vastvalminud kollased nokkmüt-sid EMLi logo ja kirjadega.

Tore oli näha, et 90% meie 36-liikmelisest delegatsioonist pidasid tantsumurul vastu kuni keskööni. Oleks kauemgi pidanud, kuid meie ööbimiskoht oli 9 kilomeetri kaugusel ja me mängisime niigi juba bussijuhi närvidel. Õnneks oli Mulgi Reiside tore bussijuht Silver meiega juba teist aastat ja ei riienud, et me ei tahtnud hästi kella tunda.

Lisaks mesilate külastusele, festivali avatseremoonial osalemisele, laadamelust osasaamisele võtsime osa ka mesinike osavusvõistlusest. Meie meeskonna kapten oli juhatuses liige Anna Aunap, kes suutis komplekteerida 4-liikmelise võistkonna (3 meest ja 1 naine), ja võistkonna liige Urmas Murumägi sai ka eriauhinna kui kiirem raami kokkulööja. Võistkondlikult ei õnnestunud meil kahjuks auhinna kohale tulla, aga tähtis on ju osavõtt!

Toimus ka meetoitude ja mee degusteerimine kõigile soovijatele. Kuna kõige parem võrrekeleoskaja ja ladus jutumees on meil ikkagi Aleksander, siis sujuvalt sai see promotöö temale delegeeritud. Meil olid perekond Valtini poolt kaasas erinevad meesegud, ja need äratasid samuti suurt huvi.

Ja meie EMLi lipp õnnistati pidulikult avatseremoonial.

See sõit toimus meil marsruudil Tallinn-Jüri-Rapla-Viljandi-Tartu-Elva-Valga, mis oli valitud

Meie vimpel. Foto: Urmas Mikk

just seetõttu, et ka Lõuna-Eestist oleks lihtsam ja mugavam kaasa tulla. Kahjuks kasutasid seda võimalust vaid üksikud ja need, kes pole eelnevatel sõitudel vaevaks pidanud ka mõnda teise alguspunkti sõita. Seetõttu ärge pahandage, kui me tulevikus enam nii pikka marsruuti ei tee, sest pole ju mõtet tõsta sõiduhinda tühjalt sõidetud kilomeetrite pärast.

Omalt poolt tänan korralduslikule poolele kaasaaitamise eest eelkõige juhatuses liikmeid Aleksandrit ja Annat. Samuti aktiivseid osalejaid, kes löid kohe käed külge meie varustuse

transportimisel bussist pikniku-kohale, seal salatite ja maitsvate grillroogade valmistamisel ja hilisöisel lauakoristamisel. Lõppkokkuvõttes võib öelda: meil oli tore reisiseltskond, ja see on alati kõige olulisem eeldus, et sõit õnnestuks.

Festivalil saadud emotsioone saate lugeda ka kodulehelt www.mesinikeliit.ee. Seal jagab teiega oma muljeid Tõnu Hiimäe. Rohkem fotosid näeb aga Urmas Mikku lehelt <http://nagi.ee/photos/urmas283/sets/>

22. augustil toimub juhatuse töökoosolek

Lehe ettevalmistamise ajal on töökoosolek alles tulekul, kuid lehe lugemise ajal juba toimunud. Koosoleku päevakord on avalikustatud meie kodulehel.

1. juuni koosolekul võttis juhatus vastu oma töödokumendi – EMLi juhatuse koosoleku töökorra. Selle alusel on nüüd nii, et eelmisel koosolekul valitakse juhatuse liige, kes vastutab järgmise koosoleku kokkukutsumise ja läbiviimise eest. Seepärast ongi 22. augustil eestvedajaks juhatuse liige Ain Seeder.

25. augustil osaleb EML Tallinna Loomaaia Sünnipäeval

Eelmisest aastast alates on meil hea koostöö Tallinna Loomaaia ja meid oodatakse alati nende suurüritusele 25. augustil. Kuna telgi alla mahub siiski vaid 3–4 inimest, sai valiku tegemisel lähtutud sellest, kes kuidas panustab ka EMLi tegevusse. Uskuge mind, sellise valiku tegemine on väga raske, sest EMLi aktiivseid toetajaid on hoopis rohkem. Kindlasti leidub neid, kes ei ole sellise valikuga rahul.

Finantside poole pealt: osalejad-mesinikud tasuvad ikka ise oma müügiplatsi eest, EML andis vaid võimaluse osalemiseks.

Eelkõige on see siiski hea mee promomise võimalus, sest uudistajad on palju. Ligitõmbavaim koht on kindlasti vaatlustaru, mille juures jagavad selgitusi Aivo Sildnik ja Aleksander Kilk.

Sündmuse kajastamisest saate täpsemalt lugeda ikka ja jälle meie kodulehelt.

30.-31. augustil osaleb EML Pärnu Taimelaadal

Koostööle on meid kutsunud ka MTÜ Pärnu Aiaklubi. Nende poolt korraldataval Taimelaadal esindab EMLi koos tegevjuhiga ka 3 mesinikku. Jälle on nii, et osalejatel tuleb ise tasuda müügiplatsi tasu. Kuid meie liikmed Maire Valtin ja Vahur Talimaa panustavad lisaks ka ühiskondlikult ning astuvad suurel laval üles meeteemalise loenguga.

Sündmust kajastame pärast toimumist meie kodulehel.

6.-7. septembril toimub Karksis Meefestival

Traditsiooniline üritus, mis toimub 6. korda. Eestvedajateks on Antu Rohtla ja Leili Nael oma abilistega.

EML korraldab ka sel aastal sinna ühiselt mineku marsruudil Tallinn-Rapla-Paide-Karksi. Vaata täpsemat kava eraldi reklaamis.

27. septembrist 6. oktoobrini Kiievisse

Lisaks Kiievile teeme ka ringreisi Taga-Karpaatias. Hotellides on broneeringud täpsustatud. Meil vedas: Kiievis oleme nüüd 3 ööd südalinnas. See teeb meile tutvumise selle linnaga oluliseks kergemaks. Mõnus reisiseleks on tellitud 51-kohaline buss, aga sellise arvestusega, et viimane bussirida jääb vabaks. Veel on paar vaba kohta ka eelviimastes ridades, kuid me saame huvilisi kaasa võtta vaid juhul, kui õnnestub hotellides lisakohti

saada. Igal juhul viimasel hetkel me seda enam kindlasti ei saa.

26. oktoobril toimub Viljandimaal mesinduskonverents "Keskonnahoidlik majandamine läbi mesinduse"

Täpne toimumiskoht ja ajakava täpsustatakse, kuid konverentsil käsitletavat teemade ja esinejatega saab tutvuda meie kodulehel. Täpsustavat infot jagame lisaks kodulehele ka e-kirjadega.

Osalema oodatakse neid, kes soovivad aktiivselt kaasa rääkida eelkõige EMLi igapäevastes tegevustes ja Eesti mesinduse arengukava koostamisel. See ei ole tavapärase konverents, kus istutakse saalis ja kuulatakse laval esinejaid, vaid päeva teisel poolel toimub tegevus töögruppides ja kõigilt oodatakse kaasamõtlemist ja -rääkimist. Konverentsil saab osaleda 80-90 inimest. Kui keegi tunneb juba praegu, et tahab kaasa rääkida, andke palun sellest mulle märku. Konverentsi rahastamine toi-

Eesti mesilasnimfid Leedus. Foto: Urmas Mikk

EMLi kontori raudvara lne.
Foto: Urmas Mikk

mub Eesti maaelu arengukava 2007-2013 ühise põllumajan-

duspoliitikaga kaasneva maaelu arengu toetuse meetme 1.1.1 raames.

Koostamisel on kalender 2014
Ootame fotosid! Esitamise tähtaeg 20. september 2013.

Tulekul on uued mesinduse ABC kursused

EMLi juurde on asutatud eraldi osakonnana Koolituskeskus, millel on nüüd Haridusministeeriumi kinnitatud 5-mooduliga koolituskava. Sellega saab tutvuda meie kodulehel alajaotuses KOOLITUSKESKUS. Täpsemad koolituste toimumise kuupäe-

vad selguvad lähiajal, aga huvilised võivad küsida juba eelnevalt informatsiooni ja ennast huvilistena ootelehel kirja panna. EMLi tegevjuhina koordineerin ka Koolituskeskuse igapäevast tegevust.

Soovin kõigile ilusat algavat sügiskuud ja kohtumiseni Karksi mesindusfestivalil ja/või Ukraina reisiril!

Marianne Rosenfeld
EMLi tegevjuht
5029006

mesilaspere@gmail.com
Skype: mariannerosenfeld1
www.mesinikeliit.ee

MAELUKOMISJON VAAGIS MESINDUSSEKTORI MURESID

"Mesiniku" juulinumbri jäi ruumipuudusel välja uudis Riigikogu maaelukomisjoni maikuisest arupidamisest. Toome selle siinkohal hilinemisega ära.

15. mail 2013 kajastas Maaleht mesinike ja mesilaste probleemide arutamist Riigikogu maaelukomisjoni 13. mai istungil. Viimastel aastatel on hukkunud palju mesilasi; selle üheks süüdlaseks peetakse pestitsiide ja mesilashaigusi. Mesinik Kalle Toomemaa sõnul on hukkumine ulatunud kohati 60–80 protsendini, kuid nüüd püsivad siiski 30 protsendi piires. "Võimalikeks põhjusteks peetakse põllumajanduskeemia kasutamist, mesilaste haigusi, ühekülgset ja vaesustunud toidubaasi, probleeme talvitumise-

ga, mesilaste stressi ning geneetilise mitmekesisuse kadumist," tsiteerib leht Kalle Toomemaa.

Eesti Maaülikooli Põllumajandus- ja Keskonnainstituudi taimekaitse osakonna teadur Reet Karise märkis, et mürkide tegelikku mõju on üsna võimatu täpselt hinnata: "Põldkatsete läbiviimine on väga keeruline ning kuna mesilased on kliimatundlikud, siis ei ole ka mujal maailmas tehtud uuringud Eestis üks-üheselt rakendatavad."

Põllumajandusministeerium on maaülikoolilt tellinud mesilasi puudutava uuringu ning paari aasta pärast on meil selles valdkonnas teadmisi loodetavasti rohkem.

Kutseliste Mesinike Ühingu ja Mesinike Liidu esindajad

andsid ülevaate Eesti mesinduse olukorrast ja struktuurist, meetoodangust, mesindusorganisatsioonidest ning nende koostööst rahvusvaheliste organisatsioonidega, samuti võrdlesid nad Eesti mesinduse olukorda naaberriikidega. Välja toodi mesinduse arengusuunad ning mesindussektori ootused riigile.

Komisjon tegi mesindusorganisatsioonide esindajatele ettepaneku saata neile kirjalik ülevaade probleemidest, mis on tekkinud suhtlemisel ministeeriumi või Veterinaar- ja Toiduametiga ning õigusaktide rakendamisel. Saadud info põhjal pöördub komisjon vastavate asutuste poole ja vajadusel teema arutelu jätkub.

MESILASTE HUKKUMISEST TALVEL 2012/2013

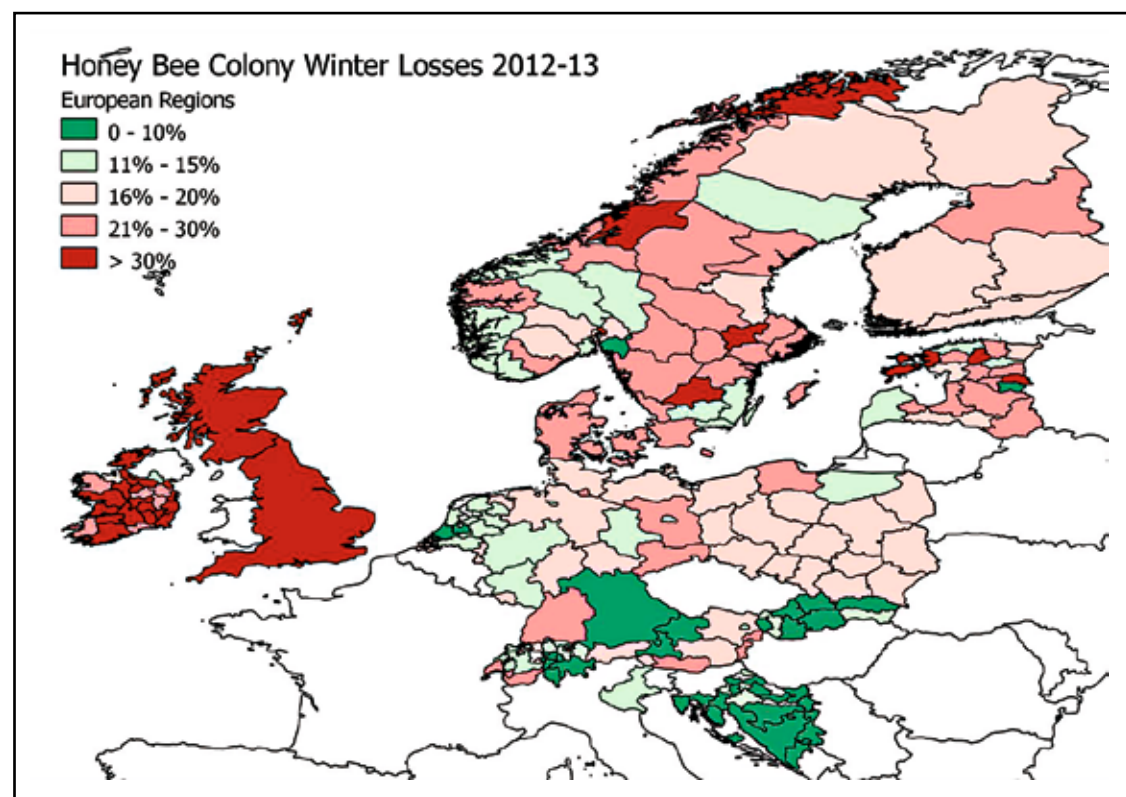
COLOSS rahvusvahelise küsimustiku esialgsed tulemused

Mesilate talvekadude andmeid koguti 19 Euroopa riigist, Iisraelist ja Alžeerias. Küsimustikule vastas üle 15 000 mesiniku, kellel on ühtekokku rohkem kui 280 000 mesilasperet. Esialgne analüüs näitab, et mesilaste talvine suremus kõigub riigiti märkimisväärselt, näiteks Iisraeli 6% vs. Iirimaa 37%, ning ka riikides võib täheldada suuri regionaalseid erinevusi. USAs ja Suurbritannias olid talve-

kaod samal perioodil vastavalt 31% ja 34%.

Andmed näitavad, et Poolas ja Soomes on mesilate talvine suremine olnud juba aastaid 17% ringis. Kagu-Euroopa riikides (Slovakkias, Bosnia-Hertsegoviinas, Horvaatias) oli see varasematel aastatel alla 10%, kuid suurenes mõnevõrra aastal 2012. Kesk-Euroopas (Saksamaal, Šveitsis, Austrias) olid talvekaod aastal 2012 üle

20% ning langesid 2013. aastal 15%-le. Naaberriigis Hollandis on talvekaod olnud viie aasta jooksul suhteliselt stabiilselt üle 20%, kuid langesid 2013 Saksamaa ja Šveitsiga võrreldavale tasemele. Hämmastav on, et põhjapoolsetes maaedades (Rootsis, Taanis, Norras, Iirimaa, Suurbritannias), kus mesilaste talvine suremus oli aastaid 15% ümber, ilmutab see nüüd tõusutendentsi.

Country	Losses %	95% confidence interval	95% confidence interval	No. of colonies	No. of colonies lost	No. of beekeepers	Estimated no. of beekeepers 2012
		Lower limit	upper limit				
Algeria	13.45	11.6	15.3	4665	625	156	22000
Austria	17.2	15.95	18.51	19621	3373	1000	25099
Bosnia and Herzegovina	6.18	5.94	6.44	3315	205	72	4115
Croatia	9.52	7.65	11.79	9832	936	181	9000
Denmark	20.91	19.81	22.07	14454	3023	1225	4600
Estonia	25.53	21.5	30.03	3333	851	95	5934
Finland	17.02	15.53	18.62	10518	1790	260	2600
Germany	15.39	14.89	15.9	73650	11332	6012	100000
Ireland	37.08	34.88	39.34	3565	1322	383	2600
Israel	5.9	4.77	7.29	23663	1397	37	500
Italy (Veneto region)	12.2	11.72	12.69	1033	126	53	55000
Latvia	19.65	18.08	21.33	17920	3522	519	4300
Netherlands	13.71	12.84	14.62	13920	1908	1589	6500
Norway	18.15	16.56	19.86	15279	2771	473	2800
Poland	18.11	16.44	19.91	15282	2768	517	51778
Scotland	31.06	25.17	37.64	470	146	99	1300
Slovakia	9.13	6.81	12.14	4458	407	120	16300
Sweden	22.62	21.61	23.66	26080	5898	1737	12000
Switzerland	14.67	13.67	15.73	18465	2708	1322	16000

Buckfast
Tõumesila

**Mesilasemade ja
Mesilasperede müük**

+372 5119 658
info@buckfastbee.ee
www.buckfastbee.ee

MESINIKE SUVINE TEABEPÄEV KOERUS

Koeru suvine teabepäev. Foto: Rasmus Lepik.

Seekordne mesinike vabariiklik suvine teabepäev toimus Järvamaal Koerus, Koeru kultuurimaja hubases saalis, kuhu kõik teabepäeval osalenud 188 inimest kenasti ära mahtusid. Pärast karge hommiku värskendavat suplust Väinjärves võis päev ka programmijuhil jaoks alata. ☺ Kultuurimaja sisenedes olid meeldivaks üllatuseks (ka korraldajatele) Tallinnast kohale toodud kohviautomaadid, et iga soovija saaks sõõmukese väikest tervitusjooki. Ka mesindusraamatute autorid/müüjad olid fuajees varakult platsi sisse võtnud. Nende teosed osalejate näppude vahel äratasid huvi ka teistes. Hommiku arendes hakkas kultuurimaja ümbruses ja ruumides vaikselt "sumisema". Niinimetatud töö seksioonides, kus mesinikud nõu ja juhendust saavad ja jagavad, oli alanud, ja seda jätkus kõikjale. Traditsiooniliselt kaubeldi mesilasemadega, sõstrapõõsaistikutega, mesindusinventariga oli kohale sõitnud E-mesilase buss. Suvisele mesinike suursündmusele eelregistreerunuid, tänu

kellele oli ka korraldajatel seda päeva pisut kergem ellu viia, oli 140. Vaatamata pingsale mesindussuulele, tuli kohale 130 tublit mesinikku ja mesindushuvilist. Neist, kellel ei olnud õnnestunud oma aega ühel või teisel põhjusel ette planeerida, tuli ilusat päeva kaema 58 huvilist. Lõuna ajal pakkus soovijatele kosutavat kehakinnitust kohalik publi "Janune Kägu".

Teabepäevade peamine osa on loengute kuulamine, sealt täiendavate teadmiste ja informatsiooni saamine. Seekordseks loengute läbivaks teemaks oli mesilaste aretus ja varroatoos.

Päeva ametliku osa avas Põllumajandusministeriumi põllumajandus- ja maaelupoliitika asekanter Illar Lemetti. Tema ettekandes mesinduse olukorrast Eesti riigis kajastus kokkuvõtvalt ja positiivselt, et eestlased söövad Eesti mett ja ostavad mee vahetult tootjalt, Eesti mesi on kvaliteetne, eestlase suhtumine mesindusse on positiivne ja Eesti mesindusel on arenguprospektiivi. Eesti 2013.–2016. aasta riiklikust

mesindusprogrammist rääkides andis asekanter lühikese ülevaate mesindusprogrammi ajaloost ja tuletas meelde, et:

- mesindusprogrammi esitamine Euroopa Komisjonile (EK) on liikmesriikide jaoks vabatahtlik,
- mesindusprogrammi esitamise eelduseks on statistilised andmed ning sektori struktuuriuuring, mis hõlmab tootmist, turustamist ja hinnakujundust,
- EL kaasfinantseerimise osa on 50% programmi kuludest,
- mesindusprogrammide EL-poolne rahastamine sõltub iga liikmesriigi osast ühenduse mesilasperede koguarvust,
- 31. augustil 2013 lõpeb Eestis 3. programmiperiood.

Positiivne noot jäi kõlama ka uue mesindusprogrammi osas.

- Septembrist 2013. a. algab Euroopa Liidu mesindusprogrammi uus 3- aastane periood.
- Eesti esitas oma mesindusprogrammi 15. aprillil 2013 Euroopa Komisjonile heakskiitmiseks.
- 18. juulil 2013. a häälletati määruse 917/2004 muudatust, millega määrati Eesti mesilasperede arvuks 41 400.
- Hetkel oodatakse Euroopa Komisjoni otsust mesindusprogrammi heakskiitmise ja rahastamise kohta.

Eesti Maaülikooli emeriitprofessor ja Eesti Tõuloomakasvatuse Liidu (ETLL) president Olev Saveli tõstas oma ettekandes küsimuse "Miks on Eestis vaja tõuaretust?", tuues välja mõned teadlaste seisukohad.

- Mesinike hulgas on neidki,

kes suhtuvad tõuaretusse skeptiliselt ja arvavad, et mesilaste puhul on sellega tegelemine mõttetu ja mesilased on isendid, kes saavad looduses ise hakkama.

- Samas ostavad needsamad mesinikud mesilasemasid välismaalt, unustades tõsiasi, et mesilased on kliimatingimuste suhtes tundlikud ega pruugi meil kohaneda.
- Veel arvatakse, et toodang on ainuke eesmärk/põhjus aretusega tegelemiseks, kuigi see tegelikult nii ei ole.

Olev Saveli tegi ülevaate tõuselistest ja nende ajaloost Eestis, rääkis tõugude kujunemisest ning valgustas põgusalt geneetilise koodi, valgusünteesi ja kromosoomide maailma. Ettekande lõpuosas jäi kõlama üleskutse pöörduda mesilaste aretuses tõelise ühistegevuse juurde!

Külalisena astus üles mesilasemadade aretuse ja seemendamise tegelev mesinik Kari Pirhonen Soomest, kelle ettekandeid vahendas ja kommenteeris tema õpilane Peter Pihl. Kari Pirhonen rääkis mesilasemadade kasvatamise meetoditest, mida ta kasutab, ja läbi viidud uurimustest ning nende mõjust mesilasemadade kvaliteedile. Kari tutvustas ka töövahendeid, mida ta oli ise valmistanud. Kahjuks ei lubanud ajaline piir anda võimalust küsimusteks. Selle osa kompenseeris aga Kari ettekanne väiksemale huviliste ringile, kus ta rääkis spetsiifiliselt haiguskindlate mesilaste aretamisest ja seemendamise osast selles. Kohtumine kestis, kuni küsimusi jätkus.

Mesilashaiguste spetsialist veterinaararst Arvi Raie andis põhjaliku ülevaate

Mesilasperede haiguste olukorrast Eestis 2013. aastal. Mesilaste terviseuuringu projektis 2012-2013 oli mesilasperede kadude uuringute põhitähelpanu pööratud kahjuritele, haigus-tele ja pestitsiididele. Võrreldes erinevate loikide kadusid, võib aastate loikes märgata tugevat erinevust.

2013. aasta kevadise tarulangetise seire käigus uuriti 53 proovi 19-st mesilast. 154 mesilasperest oli surnud 32, haiged 17, suremus 20,8%. 53-st langetiseproovist ei leitud ühtegi positiivset akarapi-

Kari Pirhonen ja Peter Pihl. Foto: Rasmus Lepik.

doosi ehk trahhealesta proovi. Nosematoosi ehk kevadise kõhulahtisuse tekitaja *Nosema apis*'e esinemissagedus oli 47,17% (32% proovidest ++, 16% ++, 52% +), varroatoositekitajal *Varroa destructor*'il 77,36% (24,4% proovidest ++, 17% ++, 58,5% +).

Väga detailse ülevaate varroalesta (*Varroa destructor*) elutsüklist ja paljunemisest andsid oma duubelettekandes veterinaararst Aado Oherd ja praktik Leo Vari. Kuulajad said põhjaliku ülevaate erinevatest ravimitest ja toimeainetest ning ravitüüpidest. Lektorite omavaheline diskussioon, praktika ja

teooria teineteist täiendamas, pani saalis olijad lummatult kuulama.

Päevakavaväliselt astus saali ette Aivo Sildnik, kes puudutas päevakajalisi probleeme Eesti mesinduses ning esitas praktilisi ja piltlikke näiteid elust enesest, sealhulgas suhetest naabritega (põleng, vargus, mürgitamine) ja pestitsiidide pritsimisest. Aivo Sildniku ettekannet täiendas Aado Oherd, kes kõneles ühest sellesuvisest värvikast kohtumisest oma õitsvat rapsipõldu pritsida kavatseva põllupidaja ja temaga kaasas olnud noore daamiga, kes lähemal uurimisel osutus ühe maakonna keskkonnateenistuse keskkonnainspektoriks (sic!) ja ühtlasi põllumehe õeks. Kui Aado Oherd päris, mille vastu ja millega tahetakse pritsida, ja tuletas meelde, et hea põllupidamistava kohaselt õitsvat põldu ei pritsita, võeti ründav hoiak, keelduti preparaadi nime nimetamast, kuid preili keskkonnainspektor soostus siiski reetma, et kavatsetakse hävitada "sitikaid". Sitikahävitajate käitumine oli agressiivne ja üleolev. Aado Oherd tunnistas, et ei näinud oma kartulimaal mardikaid otsides just salongikõlbulik välja, ja lubas järgmine kord panna selga smokingu, et mitte läkitada eksitavaid signaale. Tehnika on meie õnn ja õnnetus. Nii seegi kord. Kui põllupidaja ja tema keskkonnainspektorist õde olid ära sõitnud, valis põllupidaja mobiil arvatavasti omal algatusel Aado Oherdi mobiilinumbril, tänu millele tal oli võimalik kuulda õe ja venna omavahelist vestlust, sealhulgas hinnangut oma isikule, mida siinkohal ei ole sünnis ära trükida. Asi päädis sellega, et kesk-

konnateenistuse juhataja saatis oma alluvast noore daami Aado Oherdi juurde vabandama, kuid "lõpp hea – kõik hea" ei tahaks siinkohal öelda, sest asi on põhimõtteliselt mäda.

Ettekannete kokkuvõtetega on võimalik lähemalt tutvuda mesindusprogrammi veebilehel www.mesindusprogramm.eu

Päeva ametliku lõpetuseks jagati mesindusprogrammi 2010-2013 raames koolitust saanud kolmekümnele mesinike koolitajale kätte tunnistused. Tunnistuse said Anna Aunap, Tõnu Hiimäe, Sergei Kozlov, Mart Kullamaa, Eret Laht, Ülo Lippa, Jüri Lugus, Valmar

Lutsar, Signe Meisalu, Tõnu Tõnis Muug, Sulev Norak, Aado Oherd, Astrid Oolberg, Peter Pihl, Priit Pihlik, Olev Raid, Arvi Raie, Aivar Raudmets, Marje Riis, Heiki Roots, Janek Saarepuu, Ain Seeder, Leonella Sootaga, Tõnis Taal, Aili Taal, Taavi Tull, Jaanus Tull, Maire Valtin, Kalle Vihtre ja Jorma Õigus – kõik tublid ja tuntud mesinikud. Tunnustatud koolitajaid on võimalik kutsuda esinema õppe- ja teabepäevadele. Loodetavasti jätkub teabepäevade loengute rahastamine ka uuest mesindusprogrammist; kinnituse peaks tooma lähitulevik.

Pärast loenguid toimus suvisele teabepäevale kohaselt mesilate külastamine. Huvilistel oli võimalik käia uudistamas kolme mesilat: Koeru lähedal vaadati Leo Vari ja Kalle Vihtre mesilaid, Põhja-Eesti poole suunduvad said teel koju lähemalt tutvuda mesinik Ülo Lippa mesindusega Aegviidus.

Loodan, et kõik jäid päevaga rahule. Suur tänu korraldajatele, lektoritele ja kõikidele osalevatele!

*Aivar Raudmets
Eesti riikliku mesindus-
programmi 2010-2013
projektijuht*

EESTI MESINIKE LIIDU I SUVEPÄEVADE KOKKUVÕTE

EMLi esimesed suvepäevad toimusid 19. juulil Koerus. Osalejaid oli 60 ringis. Hoolimata vihmast ja tuulisest ilmast heisati EMLi lipp, peeti sõnavõtte, võeti osa mesindusalasest viktoriinist ja osaleti aktiivselt töögruppide töös. Õhtu lõppes ühiselt vorsti ja kana grillimisega, soovijatel ka saunaskäimisega. Aktiivsemad jäid kämpingusse ööbima, et järgmisel päeval osaleda ka vabariiklikul teabepäeval.

Töögruppides arutleti järgmistel teemadel:

I töögrupp (juhtis Maire Valtin): EMLi arengukava strateegilised eesmärgid ehk milline peab olema EMLi missioon ja visioon aastaks 2015 ja aastaks 2020.

II töögrupp (juhtis Aleksander Kilk): mesindussektori tegevust ja arengust reguleerivad seadusandlikud aktid, ametkondlikud regulatsioonid ja juhendmaterjalid.

III töögrupp (juhtis Ulvi Ajalik): EMLi strateegilised võtmeteemad ja tegevused nende elluviimisel.

IV töögrupp (juhtis Anna Aunap): mesinike koolitus- ja nõustamisvajadus. Kohalike seltside töö.

Töögruppide kokkuvõttega saab tutvuda meie kodulehel ja kindlasti jätkub nüüd EMLi arengukava koostamine. Kes soovib sel teemal aktiivselt kaasa rääkida, palun ühendust võtta kas EMLi juhatuse liikmetega või tegevjuhiga.

*Anna Aunap
EMLi juhatuse liige*

Suvepäevalised Koerus. Foto: Marianne Rosenfeld.

VÄLISMAISTEST MESINDUSAJAKIRJADEST

Uudiste, arengute ja muu huvitava kursisolemiseks on mitmeid võimalusi: välisreisisid, internetis olevad kirjatükid ja videomaterjalid, võõrkeelsed raamatud ja perioodika. Vaatame viimaseid natukene lähemalt, sest igakuiselt ilmuvad mesindusajakirjad annavad hea võimaluse ajaga kaasas käia. Praegu on luubi alla võetud kolm tuntumat ingliskeelset mesindusajakirja, millest kaks ilmub Ameerika Ühendriikides ja üks Inglismaal: American Bee Journal, Bee Culture ja Bee Craft.

American Bee Journal

Ajakiri on oma sisult suunatud rohkem profimesinikule ja harrastajale, kes huvitub mesindusest sügavuti. Igas ajakirjas on põhjalikud artiklid haigustest, maailma eri paikade mesindusvõtetest ja loomulikult USA enda mesinike tegemistest. Need annavad üsna huvitava pildi asjade kohta, mida meil Eestis ei praktiseerita. Mesinikud loovad ajakirja koostamisel ise kaasa, saates oma kogemustest ja mesilates toimuvast pilte ja jutukesi. Samuti töötab hästi küsimuste-vastuste sektsioon. Profimesinike huvitab kindlasti ülevaade olulisematest meeturgudest. Reklaami osakaal on üsna suur, aga kes tegelevad peale mee müügi veel muude mesindustoodete müügiga, saavad reklaamidest ideid, mida Eestiski kasutada.

- Numbrit arv aastas: 12
- Formaati: paberandjal ja elektrooniliselt
- Maht: 90-120 lehekülge olenevalt numbrist
- Aastatellimus: paberandjal Eestisse 38 € ja elektrooniliselt 12 €

- Veebilehekülj: www.americanbeejournal.com/

Bee Culture

Ameerika lugejad peavad Bee Culture ajakirja võrreldes üla-kirjeldatuga rohkem hobimesinikule suunatuks. Bee Culture kirjeldab oma sisu järgnevate märksõnadega: mesindamise ajalugu, erineva inventari kasutusvõimalused ja isehitamine, mesindamine üldisemalt, meetaimed, tolmeldamine, erinevad elusolendid, kes otsapidi mesindusega kokku puutuvad. Samas on olemas ka tõsisemad teemad: põllumajanduskeemia (pestitsiidid), poliitika, turustus- teemad, kahjurid jne. Reklaami jällegi üsna ohtralt.

- Numbrit arv aastas: 12
- Formaati: paberandjal ja elektrooniliselt
- Maht: keskmiselt 64 lehekülge olenevalt numbrist
- Aastatellimus: paberandjal Eestisse 31 € ja elektrooniliselt 11 €
- Veebilehekülj: www.beeculture.com/

BeeCraft

Inglismaal ilmuv ajakiri on Eesti mesinikule suures plaanis vast kõige huvitavam. Mesindusvõtted on põhijoonetes üle maailma sarnased, aga uudised Euroopas toimuva kohta puuduvad Ameerika

Ühendriikides ilmuvates ajakirjades pea täielikult. BeeCrafti juuninumbris on lugu neoonikotinoidide keelustamisest Euroopas, milles on toodud ära paljude erinevate huvigruppide esindajate arvamused. Ajakirjas on mitmeid praktilisi nõuandeid, ja väärrib äramärkimist, et BeeCraft on üks erandlike mesindusajakirju, kus lastele on pühendatud vähemalt kaks lehekülge materjali.

- Numbrit arv aastas: 12
- Formaati: paberandjal ja elektrooniliselt
- Maht: keskmiselt 48 lehekülge olenevalt numbrist
- Aastatellimus: paberandjal Eestisse 60 € ja elektrooniliselt 18,5 €
- Veebilehekülj: www.bee-craft.com/

Kui võrrelda neid põgusalt kirjeldatud kolme ajakirja, siis American Bee Journal on oma olemuselt kõige tõsisem. BeeCraft ja Bee Culture on kergemini loetavad, aga samas mitte kergema sisuga – artiklid on pandud lihtsalt kirja meelelahutuslikumas võtmes. Lugeda või vähemalt sirvida tasub kõiki, huvitavaid mõtteid saab kindlasti nii algaja kui ka kogunud mesinik.

Ülevaate tegi Rasmus Lepik

KÜMME AASTAT MEEKVALITEEDI UURINGUID EESTIS

Kuni 2004. aastani võis Eestis müüdava mee kvaliteedi kohta vaid oletusi teha. Arvati, et mõni mesi ei ole nagu õige lõhna või maitsega, teine oli jälle liiga magus või karamelli maitsega. Oletati mesilaste peakorjeperioodil suhkruga söötmist, ja et nii vist on meepurgis tegelikult seesama peedisuhkur, ainult vedelal kujul. Nõukogudeaegse meevõltsimise jätkumises oldi täiesti kindlad. Meekvaliteeti üritati määrata kõikvõimalike vahenditega, nagu mee nirstamine lusikalt ja keemiline pliiats. Väga üksikud mesinikud lasksid oma mett analüüsida, kuid üldpilt puudus. Polnud selge, millised meekvaliteedi näitajad on olulised ja mida nad meile mee kvaliteedi kohta ikkagi ütlevad.

Eesti Mesinike Liit valis teadusliku lähenemise ning oma- ja välismaa mee massilise analüüsimeetodi. Kokku analüüsiti igal aastal 150 mett, milles määrati HMF (hüdrosümetüülfur-furaal), diastaasaru, niiskusesisaldus, vabade hapete sisaldus, pH, elektrijuhtivus, 15 metalli sisaldus ja eripöörang. Lisaks analüüsiti veel organoleptilisi näitajaid, tehti õietolmuanalüüs ja hinnati pakendi olukorda. Raha meekvaliteedi analüüsiks saadi äsja Euroopa Liidu toel käivitunud Eesti esimesest mesindusprogrammist 2004-2007. Mesindusprogrammi peamiseks sihtiks meekvaliteedi alal oli toodetava ja turustatava mee kvaliteedi tõstmine ja toiduohutuse nõuete tagamine eesmärgiga arendada meeturgu.

Esimese kolme uurimisaastaga sai selgeks, millised parameetreid annavad mee kvalitee-

di kohta kõige olulisemat infot, samuti turu üldine olukord. Selgus, et kodusel teel on võimalik teha vaid organoleptilist analüüsi, mis seisnebki proovi vaatlemises, maitsmises ja nuusutamises. Ülejäänud füüsikaliskeemiliste näitajate hindamiseks on vaja labori abi.

Mitmed tänaseni levinud müüdid ei pidanud paika. 10 aasta jooksul pole avastatud ühtegi võltsmee proovi, küll on lisakatsetena analüüsitud müüdavat kunstmett. Suhkru- ehk sahharoosisisaldus ei ületanud proovides lubatud 5%, vaid jäi sellest pigem palju allapoole. Seega, kui isegi keegi peaks peakorje ajal söötma mesilastele suhkrut, siis ei söö me purgist puhast suhkrut, vaid ikka sedasama mett. Mesilased lisavad meele ensüüme, mis lagundavad mettet sattunud sahharoosi. Sellises mees on muidugi vähem mees sisalduvaid kasulikke mikrolisandeid.

Tegelikud probleemid olid seotud mee ülekuumutamise ja mõnede meepakenduseõigust omavate ettevõtete ja mee tootmise või müügi tegevate firmade (tekstis edaspidi "firmad") ja ka üksikisikute või FIE-de (edaspidi "väiketootjad") poolt. Mee vale käitlemine kas alandas mee kvaliteeti või muutis selle normidele mittevastavaks. Eriti hull lugu oli välismaise mee kvaliteediga. Eksisteeris reaalne oht, et mesi võib saada kahtlase taustaga äriesteelise kerge rikastumise objektiks, kuna Hiina mee hind oli kohaliku mee omast 5-6 korda madalam. Meie uuringutega samal ajal peteti näiteks Iirimaa-

luse rauaga. Vanade soliidsete meesortide pähe müüdi hoopis välismaal toodetud mett. Kolmandik müüdavast, Iirimaa toodetud meest, oli tegelikult juhuslikult ühe uurimuse käigus.

Arvestades kohaliku mee head kvaliteeti, hinnati määratud mee füüsikalisk-keemilisi näitajaid – HMF-i, diastaasaru ja niiskusesisaldust – võrdluses vabariigi valitsuse 2004. aasta määruses nr. 41 kehtestatud normidega ja lisaks veel mõnedes Euroopa riikides kehtivate kvaliteetmees rangemate normidega. Pidades silmas Eesti kliimaolusid ja mesinike head taset, oli selline lähenemine igati õigustatud ja võimaldas püüelda parema kvaliteedi poole. Aastate lõikes on kõige informatiivsem meekvaliteedi näitaja olnud HMF. Põhiline põhjus on see, et HMF-i sisaldus mees on algselt 0 mg/kg – see annab uurijatele skaala hea alguspunkti. Mitte ilmaasjata ei ole HMF-i kasutatud mee kvaliteedi hindamiseks juba üle 100 aasta.

Eesti Mesindusprogrammi 2007-2010 raames tehtud meekvaliteedi uuringute ajal oli juba märgata kvaliteedi paranemist. Osa firmasid parandas kvaliteeti. Suurtes marketites müüdav mesi oli varem vedel, aga nüüd müüdi juba ka kristalliseerunud mett. Välismaa mee kvaliteet läks samuti paremaks. Kujunes välja erinevate müügikohtade eristumine mee kvaliteedi järgi. Kõigi aastate tulemuste põhjal paraneks mee kvaliteet ostukoha tüübi järgi järgmises reas: selver → pood → mesinik = turg → laot.

Loobuti eripöörangu määramisest, kuna võltsmett ei olnud. Selle asemele tuli glükoosi, fruktoosi ja sahharoosi määramine, arendati välja proliini ja invertaasi määramise meetodid ning hakati määrama invertaasi. Proovide arvu suurendati 160-ni.

Sellel aastal lõppenud Eesti mesindusprogrammi 2010-2013 raames tehtud uuringuid mõjutas masuaeg. Proovide arvu vähendati 110-le, loobuti metallide ja suhkrute määramisest. Samas andsid ülejäänud näitajad meekvaliteedi kohta piisavat infot. Firmade mee kvaliteet ületas mõnel aastal väiketootjate toodangu oma. Välismaa mee kvaliteet paranes veelgi ja üksikutest kvaliteedikriteeriumitest lähtuvalt võis ka ületada eesti mee kvaliteeti. Kui ma üleeile Maximas käisin, vaatas vastu kristalliseerunud mett sisaldavate purkide pikk rivi.

Et eeltoodud info ei jääks üldisõnaliselt, vaatame mõningaid fakte sellel aastal EML-i esitatud aruandest (Meeproovide kogumine analüüsiks ja meekvaliteedi määramine. Tallinn 2013). Uuritud 17 firma mee keskmine HMF-i sisaldus oli 4,6 mg/kg ja 75 väiketootja meel 6,4 mg/kg, välismaalt pärit meel 12,7 mg/kg. Sarnane oli olukord ka diastaasaru ja niiskusesisaldusega, mis on mõlemad HMF-i kõrval ühed kõige olulisemad meekvaliteedinäitajad.

Müügikõlbmatut mett oli proovide koguhulgast 4,5%, ja kõik need olid toodetud Eestis. Ühel juhul oli meel normist kõrgem niiskusesisaldus, ühel juhul kõrgem HMF-i sisaldus, kaks proovi oli normist kõrgema vabade hapete sisaldusega ning ühe proovi diastaasaru ja

HMF olid mõlemad väga paigast ära. Välismaa mee kvaliteet muutusi illustreerib normidele vastavate Ungari mee proovide osakaal erinevatel aastatel: 0% (2005), 22% (2006), 0% (2007), 75% (2008), 80% (2009), 100% (2010), 50% (2011), 100% (2012) ja 100% sellel aastal.

Millised oleksid soovitud mesinikele?

Mee analüüs enne müüki HMF-i, diastaasaru ja niiskusesisalduse osas võiks olla igale mesinikule kohustuslik. Kui seda on liiga palju, võiks teha vähemalt HMF-i analüüsi. Kas see tellitakse laborist või teeb mesinik analüüsi ise, pole oluline, kuna tegu on enesekontrolliga. 2010. aastal müüki tulnud firma Merck portatiivsed HMF-i analüsaatorid maksavad ligikaudu 500 eurot. Selliste aparatuuride ostmise on üksikisikule või kohalikele mesindusseltsidele täiesti jõukohane. Sellel aastal oli ühe Nõmme turul müüdud mee diastaasaru <1 ja HMF 52 mg/kg. Enesekontroll aitaks vähemalt nii ränki vigu mee töötlemises vältida. Ja samas ka vastupidi, osa mesinikke viskavad lehe- või okkamee ära kui "imeliku mee". Proovi analüüs säästaks tarbijale vägagi huvipakkuvat ja haruldast mett.

Seadusandluse osas tuleks kõik meekvaliteeti puudutavad seadused üle vaadata ja kaasaajastada. Mõneti on mugav, et kunagi tehti seadus ja nüüd me seda järgime, kuid maailm ja turg on pidevas muutumises ning aeg nõuab uut lähenemist. Näiteks võiks ametlikult kehtestada kvaliteetmees normid. Mõeldavaid võiks kõrgema VHS-i sisalduse lubamisele metel, millel niiskusesisaldus

on madal. Ka invertaasaru võiks olla oma norm.

Sildita mee müük turgudel pole siiani lõppenud, kuigi on palju vähemaks jäänud. Samamoodi ei tohiks kasutada ebamääraseid piirkondi, nagu: Keski-Eesti, Peipsiääre, Alam-Pedja looduskaitseala (looduskaitseala inimesed ütlesid, et neil pole seal ühtki taru). Monofloorse mee müük tuleks paremini läbi mõelda. Pärnaõie mesi = "mulle nagu tundus, et mesilased käisid sellel aastal rohkem pärna peal".

Millises suunas võiks areneda meekvaliteedi kontroll?

Kontrollida võiks monofloorse mee osakaalu mees ja võimalusel luua selleks meetodika, näiteks õietolmu analüüsi kaudu. Rapsi külvipind on küll vähenenud, aga 2012. aastal oli see 86 000 hektarit. Kas rapsipõllud tekitavad monofloorseid mett?

Pestitsiidide määramine mees on ka üks tulevikuülesannetest. Tegemine on raskesti teostatava ja väga kalli analüüsivaldkonnaga.

Ja loomulikult võib iga lugeja esitada oma huvitavaid mõtteid, ettepanekuid ja kommentaare. Tänu kõigile, kes on aidanud mee kvaliteeti parandada ja tarbijate teadlikkust tõsta!

Ülis Sõukand
PhD, meekemik

LÄHME KOOS KARKSI MAILE MESINDUSFESTIVALI SÜNDMUSTEST OSA SAAMA!

Sõit toimub **6. ja 7. septembril** Eesti Mesinike Liidu algatusel ja eestvedamisel. Traditsiooniliselt pakub meefestival kõigile külaskäijatele kultuuri- ja maitseelamusi, osaleda saab õpitubades ning ei puudu ka korralik laad.

Buss sõidab marsruudil Tallinn–Jüri alevik–Kohila–Rapla–Türi–Paide–Viljandi–Karksi-Nuia.

Meie teele jääb ka Wittensteini Ajakeskus ja Bonifatiuse Gild. Pollis käime külas meie auväärsele mesinikule ANTU ROHTLAL.

Kuidas sõit toimub, mida näeme ja kuuleme – varu kannatust ja loe läbi meie pikk reisikava ☺.

6. septembril kell 8.00 väljasõit Tallinna Bussijaamast.

Tee pealt saab bussile tulla Jüri alevikust, Kohilast, Raplast, Türi, Paidest (kellaajad ja kohad täpsustatakse osalejatele).

Esimene pikem peatuspaik on **Paides Wittensteini Ajakeskuses**, kus saame kogeda ajamasinaga ajast aega ja saada lisaks veel maitseelamusi erinevate ajastute toitudest ja jookidest.

Edasi viib meie tee **Hansalinna Viljandisse**, kus soovijad saavad tutvuda **Bonifatiuse Gildiga** (www.bonifatiusegild.ee). See on maja, kus antakse meile võimalus minna tagasi ajaluku – keskaja pisut müstilisse ja põnevust pakkuvasse maailma. Ringkäik toimub koos giidiga, kes tutvustab meile gildi tegemisi. Võimalus erinevat kaupa vaadata, katsuda-proovida, küsida-uurida, kuid ostmisko-

Karksi meefestival 2012. a. Foto: Urmas Mikk

hustust ei ole. Kes soovib, saab aga hubases pagaritöökojas keha kinnitada värskete, otse ahjust tulevate saiateste ja pirukatega.

Neil, keda ajalugu ja käsitöö ei huvita, on võimalus tunnikeseks omapäi Viljandi linnaga tutvuma minna.

Edasi sõites jääb meile tee peale meie majutuskoht – **Kivi Turismitalu**. Majutume, sööme lõunasupi ja suundume alles siis edasi.

Pealelõunane aeg on meil planeeritud Eesti tuntuima mesiniku **Antu Rohtla külalistamiseks**. Tunni-pooletise vältel tutvustab Antu meile oma mesilaid ja räägib huvitavaid lugusid

mesindusvaldkonnast.

Seejärel ootab meid ühine hilislõunane-varaõhtune **praad Abja-Paluoja** "Mulgi kõrtsus" või "Tantsivates mulkides".

Ja ongi aeg minna **kella 19.00-ks Karksi-Nuia VI Meefestivali avamisele Karksi ordulinnuses**.

19.30 algab **kontsert** 235 aastat tagasi pühitsetud viltuse torniga **Karksi Peetri kirikus** ning **tule ja muusikavaatemäng "Tänu ja valgus" linnuse hoovis**.

21.30 peame asuma **tagasi-teele majutuskohta**.

7. september algab **ühise hommikusöögiga**.

Kella 10-ks jõuame **Karksi-**

Nuia kultuurimajja, kus peavad **tervituskõne** põllumajandusminister Helir-Valdor Seeder ja Karksi vallavanem Arvo Maling.

10.30-15.30 toimuvad **mesindusalased loengud Karksi Valla Kultuurikeskuse sinises saalis:**

- Eesti mesi ja selle kvaliteet. Anna Aunap
- Apiteraapia – tervis mesilaste abil. Astrid Oolberg
- Mesilased ja keskkond. Reet Karise
- Muudatustest mesinike koolitamise süsteemis. Antu Rohtla ja Marianne Rosenfled

8.00-15.30 **Käsitöö ja sügislaad Karksi Valla Kultuurikeskuses ja selle ümbruses**

12.00-14.00 **õpitoad kultuurikeskuses ja vana raamatukogu õuel**

Need, keda loengud ei huvita, saavad viita aega käsitöö- ja sügislaadal, osaleda õpitubades, mee- ja mulgitoitude degusteerimisel (sügisannid purgis, tervislikud teed), vaadata näi-

tusi (fruktodisain, lilleseade). Mesinike tarbeks on vahavaheutus ja lastele omad tegevused.

Kauplema on oodatud nii vallarahvas kui külalised, talud, külad, seltsid ja firmad. Laadamelu saadab kirju meelelahutuskava.

Laadapäeva lõpuosas astuvad üles ansambel **"Kiiora"** Setumaalt; **"Omad Poisid"** (Margus Põldsepp, Jaanus Jantson ja Marko Matvere), **"Vanad Semud"** (Heino Sõna ja Väino Ero) ning tantsuansambel **"Kuu"** Paikuselt. Kogu seda kärjena kokkupandud melu veab truult sealne kodukandimees **Anti Kreem** ja saladuste suminat võimendab **Heiki Maiste**.

Kindlasti leiame ka **ühise lõunatamisvõimaluse** mulgipudru kausi taga.

Koduteele asume kella **18–19 vahel** ja sõit toimub vastupidises suunas esimesele päevale.

Osalustasu EMLi liikmetele ja nende pereliikmetele 60 eurot/osaleja, teistele 65 eurot. Osalustasu palun maksta Eesti

Karksi meefestival 2012. a. Foto: Urmas Mikk

Mesinike Liidu arveldusarvele **1000201522005 (SEB)**, kuid kindlasti tuleb **eelnevalt registreeruda**.

Hind sisaldab

- Sõitu Mulgi Reiside mugavustega reisibussis
- Wittensteini Ajakeskuse külastust koos giidiga
- Bonifatiuse gildi külastust Viljandis koos giidiga (sealne kohvijoomine enda valikul – ei sisaldu hinnas)
- Lõunasuppi majutuskohas
- Antu Rohtla mesila külastust
- Hilist lõunasööki või varajast õhtusööki reedel 6. septembril "Mulgi Kõrtsus"
- Majutust 2- või 3-kohalistes tubades koos hommikusöögiga
- Festivalil pääset laupäeval, 7. septembril
- Ühist mulgipudru söömist laupäeval, 7. septembril

Registreerimine on alanud ja kestab, kuni kohti jätkub. Kellele bussi marsruut ei sobi, saab jätta auto Jürisse eramaja õuele ja seal bussiseltskonnaga ühineda.

Täpsem info EMLi tegevjuhilt Marianne Rosenfeldilt telefonil 50 29 006 või e-kirjaga mesilaspere@gmail.com

NB! TEAVE KAUPMEESTELE

Kuni 2 m müügiplatsi hind:

- Käsitöölised 3 €
- Mee- ja aiasaadused, toit 4 €
- Tööstuskaup, riided 6 €
- Elekter 2 €

Info ja laadale registreerimine:

Leili Nael, 43 31 602 ja 56 958 776
leili.nael@mail.ee

KOHALIKE ÜHENDUSTE/SELTSIDE ÕPPE- JA TEABEPÄEVAD SEPTEMBRIS-OKTOOBRI 2013

Kui Euroopa Komisjon kiidab heaks Mee tootmise ja turustamise arendamise Eesti riikliku programmi ajavahemikuks 1. september 2013 kuni 31. august 2016 ning kui uus, loodav juhtkomisjon annab sellele oma heakskiidu, jätkub õppe- ja teabepäevade toetamine mesindusprogrammi vahenditega, nagu programmi eelmise etapi ajal. Sel juhul on õppe- ja teabepäevadest osavõtt tasuta.

HARJUMAA EELINFO!

Keila Aiandus- ja Mesindusseltsi õppe- ja teabepäev

Keilas Ohtu tee 5 II korruse saalis

12.10.2013 kl. 11.00

Teema ja lektor täpsustamisel.

Info: Aivi Jakobson, 51 94 58 76

Tallinna Mesinike Ühistu õppe- ja teabeõhtud
Tallinnas Ehitajate tee 5 VII-315

10.09.2013 kl. 17.30

- Kokkuvõtted möödunud hooajast

Lektor Uku Pihlak

08.10.2013 kl. 17.30

- Muljeid ja infot Apimondialt 2013

Lektor Aleksander Kilk

Info: Uku Pihlak, 50 52 736

JÕGEVAMAA

Põltsamaa Mesinike Seltsi õppe- ja teabepäev
Põltsamaa Kultuurikeskuses Põltsamaal J. Kuperjanovi 1

12.10.2013 kl. 10.00

- Mee organoleptiliste ja füüsikaliskemiliste näitajate analüüsimine.

Lektor OÜ Eesti Keskkonnauuringute Keskuse laboratooriumi spetsialist Anna Aunap

- Mee maitseomaduste hindamine.

Lektor toidunõustaja, toidutehnoloog, koolitaja Ene Mägi

- Toimub konkurss "Parim mesi 2013"

Info: Ain Seeder, 52 50 204

ja veebis: www.poltsamaamesi.eu

RAPLAMAA EELINFO!

Raplamaa Mesinike Seltsi õppe- ja teabepäevad
Kehtna vallas Saunakülas Valtu Jahimeeste Seltsi jahimajas

Teema ja lektor täpsustamisel.

Info: Viktor Reino, 56 56 90 13

TARTUMAA

Elva Mesinike Seltsi õppe- ja teabepäev
Elvas Pargi 34

19.10.2013 kell 10.00

- Mesilasperede ettevalmistamine talveks. Tagasivaade mesindusaastale 2013.

Lektor Tõnu Hiimäe

Info: Tõnu Hiimäe, 50 49 020

VILJANDIMAA

Karksi-Nuia Aianduse ja Mesindusseltsi õppe- ja teabepäev meefestivali raames
Karksi valla Kultuurikeskuse I korruse sinises saalis 07.09.2013 kl. 10.30

- Kohtumine põllumajandusminister Helir-Valdor Seedriga
- Eesti mesi ja selle kvaliteet.

Lektor Anna Aunap

- Apiteraapia – tervis mesilaste abil.

Lektor Astrid Oolberg

- Mesilased ja keskkond.

Lektor Reet Karise

- Muudatustest mesinike koolitamise süsteemis.

Lektorid Antu Rohtla ja Marianne Rosenfeld.

Info: Lili Nael, 56 95 87 76, 433 1602; Antu Rohtla, 56 61 26 22

Õppepäevade teemade ja lektorite valikus võib ette tulla muudatusi. Muudatustest antakse teada enne õppepäeva toimumist Eesti mesindusprogrammi veebilehel www.mesindusprogramm.eu.

In memoriam

Hellar Truuts

3. augustil 2013 lahkus Hella Truuts. Kuigi tundsiime vaid paarkümmend aastat, oleksin nagu kaotanud noorpõlvesõbra. Mingi ulja hooga sammus Hella läbi oma lühikeks jäänud elu...

Ta sündis Tallinnas, käis Nõmmel koolis, läks noore mehena tööle ETKVL-i Autobaasi. Seal sai temast kirglik rallisõitja – üks Eesti ässadest ja hämmastavate teadmistega autoasjanduse tundja. Ta oli kuldsete kätega meister.

Oma esimese mesitaru sai Hella kingituseks. Algaja entusiasmist jäi väheks, teadmisi oli vaja ja temast sai ühe vana mesiniku õpipoiss. Oma mentoriks võis Hella pidada ka Tallinna Mesinike Ühistu asutajat Jüri Kaalu.

Meie, Hellari kaasteelised, tundsiime teda kui elutarka, suurte erialaste teadmistega, otsekohe ütlemisega ja ammendamatu energiaga mesinikku. Ta kasvas häid mesilasemasid, katsetas erinevate rassidega, oskas mesindada mitme-ema-peredegaga ja proovis isegi nende talvitamist. Kahjuks jäi nii palju pooleli...

Meie, mesinikud, loodame muidugi väga, et abikaasa ja tütreid lähevad tema sumisevate sõpradega edasi sealt, kust pidi Hella ärateele astuma.

Tubli töömees puhkab Kose surnuaias.

*Tallinna mesinike nimel Uku Pihlak
Eesti Mesinike Liit*

Õnnitleme sügisesi sünnipäevalapsi!

Hans Vinkman	85	29. august	Tiiu Suve	60	23. august
Allan Astel	82	24. september	Toomas Härma	60	24. september
Eduard Alliksoo	81	14. august	Mati Urbanik	50	3. september
Heino Luts	80	1. august	Raivo Korp	50	19. september
Arend Jagomann	80	15. september			
Ülo Pugal	78	22. september			
Aare Pärn	77	15. august			
Rein Kõiva	77	16. august			
Rein Talmet	70	30. september			
Tiiu Mikk	65	30. august			
Maidu Valusk	65	3. september			

Esikaane foto: Urmas Mikk, tagakaane foto: Aleksander Kilk.

EML ajalehe "Mesinik" järgmine number 5 (79) ilmub oktoobris 2013.

Kaastööd, teated ja reklaam saata aadressil: J. Vilmsi 53G, 10147 Tallinn (EML) või e-postiga: kilk@cc.ttu.ee või linask@neti.ee.
EML kontakttelefonid: 52 93 589 (A. Kilk) või 63 764 93 (EML kontor, J.Vilmsi 53G, 10147 Tallinn; teispäeviti ja reedeti kell 10-16).
Mesindusalane teave Internetis: www.mesinikeliit.ee; www.mesindus.ee; www.mesindusprogramm.eu.

**Eesti mesinduse arendamist toetab käesoleval ajal Euroopa Liit
"Mee tootmise ja turustamise arendamise Eesti riikliku programmi 01.09.2010 – 31.08.2013" tegevuste kaudu.**

Mesindusprogrammi eesmärgid on: mesinike ja mesindusseltside abistamine ja toetamine mesinduspäevade ja -õppuste korraldamisel ning kohaliku mesinduselu edendamisel; teabelevi arendamine ja mesinike parem erialane teavitamine; mesinduse efektiivsete tehnoloogiliste lahenduste arendamine, tutvustamine ja propageerimine; toote- ja turuarenduse tegevuste suunamine ja toetamine; varroatoosi ja teiste mesilashaiguste tõhusate tõrjemeetodite ja -võtete propageerimine ning mesinike nõustamine mesilashaiguste tõrjes; mee kvaliteedi seireuringute korraldamine ja mesinike teavitamine ning nõustamine küsimustes, kuidas mee tootmise ja käitlemise protsessis mee kvaliteeti säästa ja parandada. Programmi raames valminud materjalid on tasuta.